

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2023/1343**z dnia 30 czerwca 2023 r.****ustanawiające środek wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych w Bułgarii, na Węgrzech, w Polsce, Rumunii i Słowacji**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 221 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozpoczęta w dniu 24 lutego 2022 r. niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie ma wpływ na operacje żeglugowe w ukraińskich portach Morza Czarnego, z których prowadzono około 90 % ukraińskiego wywozu zbóż i nasion oleistych. Aby wesprzeć ukraińskich rolników i przyczynić się do światowego i unijnego bezpieczeństwa żywnościowego, pilnie potrzebne były alternatywne szlaki logistyczne, a Unia podjęła konkretne środki w celu ułatwienia wywozu produktów rolnych z Ukrainy i poszerzenia dwustronnych stosunków handlowych z Unią, określone w komunikacie Komisji zatytułowanym „Plan działań na rzecz korytarzy solidarnościowych między UE a Ukrainą ułatwiających wywóz produktów rolnych z Ukrainy handel dwustronny między Ukrainą a UE” („Korytarze solidarnościowe między UE a Ukrainą”) ⁽²⁾.
- (2) W wyniku wspólnych wysiłków państw członkowskich, w szczególności Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji, a także Ukrainy, Mołdawii, partnerów międzynarodowych i Komisji, korytarze solidarnościowe UE–Ukraina stały się siłą napędową ukraińskiej gospodarki i nowej łączności z Unią, służąc również jako zabezpieczenie przed światowym kryzysem żywnościowym.
- (3) Chociaż wiele aspektów udoskonalono, nadal utrzymują się ważne wąskie gardła logistyczne. Infrastruktura jest nadal niewystarczająca, aby radzić sobie z gwałtownym wzrostem ruchu, brakuje sprzętu przeładunkowego, a zdolność przeładunkowa jest ograniczona, co powoduje wysokie koszty logistyczne. Łączność można poprawić przez lepszą koordynację tranzytu, poprawę infrastruktury i obniżenie ogólnych kosztów logistycznych, umożliwiając tym samym, by ukraińskie zboża i nasiona oleiste docierały do dalszych części Unii, a w razie potrzeby również do dalej położonych państw.
- (4) W wyniku wspomnianych wyżej wysokich kosztów logistycznych i wąskich gardeł nastąpił wzrost przywozu zbóż i nasion oleistych z Ukrainy do państw członkowskich położonych blisko niej.
- (5) Sytuacja ta spowodowała presję na ceny w wielu regionach Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji. Ponadto przywóz ten powoduje, że wyczerpują się zdolności magazynowania, a łańcuchy logistyczne są przeciążone. Okoliczności te rzutują na rentowność i perspektywy rynkowe rolników w niektórych regionach tych państw członkowskich. Mogłoby to doprowadzić do kompromitacji normalnego funkcjonowania korytarzy solidarnościowych UE–Ukraina.
- (6) Aby uniknąć szybkiego pogorszenia się sytuacji, Komisja przyjęła pierwszy nadzwyczajny środek wsparcia skierowany do poszkodowanych rolników w Bułgarii, Polsce i Rumunii w formie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/739 ⁽³⁾, uwzględniając w szczególności sytuację w zakresie dostaw krajowych i wyzwania logistyczne w tych państwach członkowskich.
- (7) Biorąc pod uwagę skalę negatywnych skutków gospodarczych w zainteresowanych państwach członkowskich, należy rozszerzyć zakres środka wsparcia przyjętego na podstawie rozporządzenia wykonawczego (UE) 2023/739 o Węgry i Słowację oraz zapewnić dodatkowe finansowanie, aby w większym stopniu zaradzić tej sytuacji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671.⁽²⁾ COM(2022) 217 final.⁽³⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/739 z dnia 4 kwietnia 2023 r. ustanawiające środek wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych w Bułgarii, Polsce i Rumunii (Dz.U. L 96 z 5.4.2023, s. 80).

- (8) Sytuacja ta stanowi szczególny problem w rozumieniu art. 221 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. Tego szczególnego problemu, występującego w ograniczonej liczbie regionów w niektórych państwach członkowskich, nie można rozwiązać, stosując środki przyjęte na podstawie art. 219 lub 220 tego rozporządzenia, ponieważ nie jest on konkretnie związany z istniejącym zakłóceniem na rynku lub bezpośrednim zagrożeniem wystąpienia takiego zakłócenia ani związany ze środkami zwalczania rozprzestrzeniania się chorób zwierząt bądź utratą zaufania konsumentów wynikającą z istnienia zagrożeń dla zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt lub roślin. Ponadto, aby uniknąć dalszego szybkiego pogorszenia rentowności rolników w niektórych regionach Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji, sytuacja wymaga pilnej interwencji.
- (9) Należy zatem ustanowić środek wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych i przyznać Bułgarii, Węgrom, Polsce, Rumunii i Słowacji dotację finansową na wsparcie rolników dotkniętych skutkami zwiększonego przywozu zbóż i nasion oleistych z Ukrainy przez absolutnie niezbędny okres.
- (10) Kwotę dostępną dla Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji należy określić, uwzględniając w szczególności ich odpowiedni udział w unijnym sektorze rolnym, na podstawie pułapów netto płatności bezpośrednich określonych w załączniku III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013⁽⁴⁾ oraz względnego wzrostu handlu zbożami i nasionami oleistymi z tymi państwami.
- (11) Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja powinny dystrybuować pomoc najbardziej skutecznymi kanałami na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, które uwzględniają zakres trudności, z którymi mierzą się rolnicy uprawiający zboża i nasiona oleiste w dotkniętych regionach, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby rolnicy ci byli ostatecznymi beneficjentami pomocy, oraz unikaniu wszelkich zakłóceń rynku i konkurencji.
- (12) Ponieważ kwota przydzielona Bułgarii, Węgrom, Polsce, Rumunii i Słowacji zrekompensuje jedynie część rzeczywistych strat poniesionych przez rolników w dotkniętych regionach, państwa te powinny mieć możliwość przyznania tym producentom dodatkowego wsparcia krajowego na warunkach i w terminie określonym w niniejszym rozporządzeniu.
- (13) Aby umożliwić Bułgarii, Węgrom, Polsce, Rumunii i Słowacji elastyczne przydzielanie pomocy na rzecz rolników, aby mogli oni radzić sobie z trudnościami, jakie napotykają, państwa te powinny mieć możliwość kumulowania tej pomocy z innymi rodzajami wsparcia finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, bez przyznawania rolnikom nadmiernej rekompensaty.
- (14) Aby uniknąć nadmiernej rekompensaty, Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja powinny uwzględnić wsparcie przyznane w ramach innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia lub systemów prywatnych w odpowiedzi na skutki zwiększonego przywozu zbóż i nasion oleistych z Ukrainy w dotkniętych regionach.
- (15) Ponieważ pomoc unijną ustala się w euro, konieczne jest określenie daty przeliczenia kwoty przydzielonej państwom członkowskim, które nie przyjęły euro – jak ma to miejsce w przypadku Bułgarii, Węgier, Polski i Rumunii – na ich waluty krajowe, aby zapewnić jednolite i jednoczesne stosowanie przepisów. W niniejszym rozporządzeniu nie określono terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, zatem do celów art. 30 ust. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/127⁽⁵⁾, zatem za termin operacyjny dla kursu wymiany w odniesieniu do kwot określonych w niniejszym rozporządzeniu należy uznać datę wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- (16) Ze względów budżetowych Unia powinna finansować wydatki poniesione przez Bułgarię, Węgry, Polskę, Rumunię i Słowację wyłącznie w przypadku, gdy wydatki te zostały poniesione przed określoną datą kwalifikowalności.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 608).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/127 z dnia 7 grudnia 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 o przepisy dotyczące agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro (Dz.U. L 20 z 31.1.2022, s. 95).

- (17) Wsparcie na ten środek nadzwyczajny należy wypłacić do dnia 31 grudnia 2023 r. Po dniu 31 grudnia 2023 r. nie będą dokonywane żadne płatności, zatem art. 5 ust. 2 rozporządzenia delegowanego (UE) 2022/127 nie powinien mieć zastosowania.
- (18) Aby umożliwić Unii monitorowanie efektywności niniejszego środka nadzwyczajnego, Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja powinny przekazywać Komisji szczegółowe informacje na temat jego wdrożenia.
- (19) Aby zapewnić jak najszybsze udzielenie pomocy rolnikom, Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja powinny mieć możliwość bezzwłocznego wdrożenia niniejszego rozporządzenia. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (20) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

1. Bułgarii, Węgrom, Polsce, Rumunii i Słowacji udostępnia się pomoc unijną w łącznej kwocie 100 000 000 EUR w celu zapewnienia nadzwyczajnego wsparcia na rzecz rolników produkujących zboża i nasiona oleiste, o których mowa w załączniku, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu.
2. Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja wykorzystują kwoty, o których mowa w art. 2, na środki kompensujące rolnikom straty gospodarcze spowodowane przez zwiększony przywóz zbóż i nasion oleistych z Ukrainy w dotkniętych regionach.
3. Środki podejmowane są na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, które uwzględniają straty gospodarcze poniesione przez poszkodowanych rolników, oraz zapewniają, aby wynikające z nich płatności nie powodowały żadnych zakłóceń rynku ani konkurencji.
4. Wydatki Bułgarii, Węgier, Polski, Rumunii i Słowacji związane z płatnościami w ramach środków, o których mowa w ust. 2, kwalifikują się do pomocy unijnej tylko, jeżeli płatności te zostały dokonane przed dniem 31 grudnia 2023 r.
5. Do celów stosowania przepisów art. 30 ust. 3 rozporządzenia delegowanego (UE) 2022/127 terminem operacyjnym dla kursu walutowego w odniesieniu do kwot określonych w art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia jest data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
6. Środki na mocy niniejszego rozporządzenia mogą być kumulowane ze wsparciem finansowanym w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Artykuł 2

1. Wydatki Unii poniesione zgodnie z art. 1 nie mogą przekroczyć łącznej kwoty:
 - a) 9 770 000 EUR w przypadku Bułgarii;
 - b) 15 930 000 EUR w przypadku Węgier;
 - c) 39 330 000 EUR w przypadku Polski;
 - d) 29 730 000 EUR w przypadku Rumunii;
 - e) 5 240 000 EUR w przypadku Słowacji.
2. Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja mogą przyznać dodatkową pomoc krajową na środki wprowadzone na podstawie art. 1 do wysokości 200 % odpowiedniej kwoty określonej w ust. 1 niniejszego artykułu, na podstawie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, pod warunkiem że wynikające z tego płatności nie spowodują żadnych zakłóceń rynku ani konkurencji, ani nadmiernej rekompensaty.
3. Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja wypłacają dodatkowe wsparcie, o którym mowa w ust. 2, do dnia 31 grudnia 2023 r.

Artykuł 3

Aby uniknąć nadmiernej rekompensaty, przy przyznawaniu wsparcia na podstawie niniejszego rozporządzenia Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja uwzględniają wsparcie przyznane w ramach innych krajowych lub unijnych instrumentów wsparcia lub systemów prywatnych w odpowiedzi na skutki zwiększonego przywozu zbóż i nasion oleistych z Ukrainy w dotkniętych regionach.

Artykuł 4

1. Niezwłocznie i nie później niż do dnia 30 września 2023 r. Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja przekazują Komisji następujące informacje:

- a) opis środków, które zamierzają wprowadzić;
- b) kryteria stosowane do określenia metod obliczania pomocy oraz uzasadnienie dystrybucji pomocy między poszczególnych rolników;
- c) zamierzony wpływ środków kompensujących rolnikom straty gospodarcze spowodowane przywozem zbóż i nasion oleistych z Ukrainy;
- d) działania służące sprawdzeniu, czy dzięki środkom osiągnięto zamierzone skutki;
- e) działania służące unikaniu zakłóceń konkurencji oraz nadmiernej rekompensacie;
- f) prognozę dotyczącą płatności wydatków Unii w podziale na miesiące do dnia 31 grudnia 2023 r.;
- g) poziom dodatkowego wsparcia przyznanego na podstawie art. 2 ust. 2;
- h) działania podjęte w celu kontroli kwalifikowalności rolników i ochrony interesów finansowych Unii.

2. Najpóźniej do dnia 15 maja 2024 r. Bułgaria, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja powiadamiają Komisję o łącznej kwocie wypłaconej na każdy środek, w stosownych przypadkach, w podziale na pomoc unijną i dodatkowe wsparcie krajowe, oraz o liczbie i rodzaju beneficjentów, a także o ocenie skuteczności środka.

Artykuł 5

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 czerwca 2023 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN

ZAŁĄCZNIK

WYKAZ PRODUKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 1 UST. 1

Kod CN	Opis
1001	Pszenica i meslin
1002	Żyto
1003	Jęczmień
1004	Owies
1005	Kukurydza
1008 60	Pszennyto
—	Mieszaniny produktów objętych kodami CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005 i 1008 60
1205	Nasiona rzepaku lub rzepiku, nawet łamane
1206	Nasiona słonecznika, nawet łamane